

Kinder Torah

Parashas Mishpatim

Learn Your Friend

Tsedaka (charity), tzedaka, please give me tzedaka."

The man is disturbed by the interruption. Why do these collectors always come when he is trying to learn Torah? He reaches into his pocket and takes out a small coin. "This will get rid of him," he thinks. He hands the poor man the coin, barely looking up from his Chumash. The poor man takes it, thanks him, and leaves.

"Now, where was I?" the man thinks. "Right here. 'When you lend money ... to the poor person who is with you' (Shemos 22:24). Good. Let's see Rashi's commentary on this verse. 'You should look at yourself as if you are poor.' I wonder why?" the man thinks. "Why does one have to see himself as being poor, in order to help a poor person?"

The Rav is sitting in the front of the Beis HaMedrash learning. The man approaches him.

"May I ask the Rav a question?"

"Surely."

"What is the p'shat (simple explanation) of this Rashi?"

The Rav reads the Rashi, thinks for a moment, and responds.

"Rav Yerucham Levovitz speaks about this Rashi in his sefer, 'Daas Torah'. He explains that in order for a person to properly learn and fulfill the laws pertaining *bein adam lichaveyro* (between man and his fellow man), he must first learn his friend. Your fellow Jew is a *sugya* (subject) to be learned, just like any other subject. When a doctor studies anatomy from a textbook, at the same time he studies a cadaver. Without seeing the body, the textbook learning is incomplete. So too here, with out learning and understanding your fellow man, the study of the laws pertaining to him are incomplete."

"Can the Rav give an example of this?"

"Rav Yerucham himself explains that you must feel the distress of the poor person who comes to ask for money. He is also a human being. His flesh is cold and hungry. He suffers from poverty. If you do not perceive this, then he is just like a dry piece of wood to you. Even if you give him money, you are not fulfilling the mitzvah in its entirety."

"I think I understand what the Rav means. We take great pains to fulfill other mitzvos properly (Chanukah lights, lulav, etc.). The mitzvos *bein adam lichaveyro* are no different. They also need great effort to learn and do them right. Part of the mitzvah is feeling the pain of the other person."

"Exactly."

Kinderlach . . .

"Young man can you give me a hand with these boxes?" The young man is on his way to play with his friend, which is a lot more fun than lifting boxes. He is about to say, "No, I don't have the time", but then he looks at the man. There are beads of sweat on his face. He is huffing and puffing from the hard work of carrying those boxes. He is really suffering. The young man feels his pain, and realizes that he needs help. "Of course sir. My pleasure." "You really saved me, young man. Tizke Li'mitzvos (you should merit to fulfill mitzvos)." "Bi'shlaimusam (in their entirety), Amen."

Wayward Soul

What is that wandering around off the road there?"

"It looks like a lost ox."

"Let's go take a look."

"I recognize that ox. It belongs to my neighbor."

"Let's return it to him. We will get a big mitzvah of *hashovas aveidah* (returning a lost object)."

"I don't want to return it."

"Why not?"

"First of all, we are far away from home and I do not want to take a big detour in my trip. Secondly, I have already returned that ox to my neighbor several times and it always wanders off again. Why should I waste my time and energy?"

❧ ❧ ❧ ❧ ❧

The Torah states, "If you find your enemy's ox or donkey wandering, you shall surely return it to him" (Shemos 23:4). The Ramban explains that we must return the animal even if it takes quite a bit of effort. The Gemora (Bava Metziah 31a) adds that if it escapes again we must return it again, even 100 times.

The Chofetz Chaim has a beautiful insight on this subject. We see how the Torah is concerned for our fellow Jew's lost objects. We must go to great lengths to return them to him. Yet, these are only his physical possessions. What about his soul? Some of our unfortunate brothers wander off the path of Torah and mitzvos. Their souls become lost. We must put at least as much effort into returning their souls as we would put into returning their property.

Kinderlach . . .

So many Jews do not recognize the beauty of the Torah. The serenity of the Shabbos. The purity of eating kosher food. The brilliance of the gemora. The humanity of doing chessed (acts of kindness) for others. Help them get back on the path. Be nice to them. Take the time and effort. Return their wayward souls.

Compromise

Tzippy, can you please wash off the porch?"

"I already did, Abba."

"It still looks dirty to me."

"It must have been the dirty water dripping down from the neighbor's porch."

Tzippy's Abba is upset. He goes storming up to the neighbor, knocking on the door.

"Did you just wash your porch?"

"Yes."

"The water spilled down on to my nice clean porch."

"This is the tenth time that you have complained about this and I have told you every time that it is not my problem."

"If you do not stop this I am going to Beis Din (Rabbinical Court)."

"Suit yourself."

Tzippy's Abba comes downstairs even more upset. He knows that going to Beis Din is not easy. But what choice does he have?

"How did it go with the neighbor, Abba?"

"Not good. I may have to go to Beis Din to settle this."

"Really? We were just learning about Beis Din today in our parasha class."

"What did you learn, Tzippy?"

"The teacher taught us something that the Baal HaTurim wrote about the word *mishpatim*, in the very first verse. The letters of the word form an acronym in Hebrew. 'The judge is commanded to make a compromise between the two parties before he judges.' When you go to Beis Din, Abba, the first thing that the Dayan (Rabbinical Judge) will do is try to reach a compromise between you and our neighbor."

"If that is the case, then why don't I try to reach a compromise with him? It will save us a lot of time, expense, aggravation, and possible *sinas chinam* (senseless hatred)."

"Great idea, Abba."

Tzippy's Abba goes upstairs with a good attitude.

"I have an idea. Why don't we make a schedule so that you wash your porch before we wash ours? Then your dirty water will not fall onto our clean porch."

"No problem. I'm always ready to compromise."

Kinderlach . . .

Compromise is a wonderful thing. Each side gives in a little and they come to a settlement. "Esti, it is time to go to sleep." "I want to stay up another half hour Imma." "That is too late." "How about another twenty minutes?" "Esti, make it ten minutes and we have a deal." "Okay, Imma. Ten minutes." Kinderlach, now is the time to master the skill of compromising. It may take some practice, but it is definitely worthwhile. You will avoid most of life's petty arguments. Your life will be much more peaceful, happier, and relaxed.

ההגדה לבנר

פרשת משפטים

הבהמה גם אם הדבר כרוך במאמץ. הגמרא (בבא מציעא דף ל"א ע"א) אומרת שאם הבהמה בורחת שוב ושוב, עלינו להשיב אותה בכל פעם, אפילו מאה פעמים.

לחפץ חיים יש הארה מיוחדת בנושא זה. אנו רואים כמה שהתורה דואגת לרכוש האובד של יהודי. עלינו להתאמץ מאוד כדי להחזיר שור אבוד לבעליו. אך כאן מדובר רק ברכוש גשמי. מה עם הנשמה של אותו יהודי? כמה מאחינו סטו מדרך התורה והמצוות. נשמותיהם הולכות ואובדות. ודאי שעלינו להשקיע מאמץ רב - לא פחות ממה שהיינו משקיעים בהשבת רכושם - בהחזרת נשמותיהם התועות לצור מחצבתם.

ילדים יקרים...

כה הרבה יהודים אינם מודעים ליופי שבתורה; לשלווה שבשבת; לטרה שבאכילת אוכל כשר; לגאונות שבגמרא; לאנושיות שבעשיית חסד עם אחרים. עיזו להם לחזור לדרך התורה. התייחסו אליהם באדיבות. השקיעו זמן ומאמץ כדי להשיב נשמותיהם ליהדות.

פשרה

"ציפי, את יכולה בבקשה לשטוף את המרפסת?"
"כבר שטפתי אותה, אבא."

"היא בכלל לא נראית לי נקיה."
"כנראה זה בגלל מי השטיפה המלוכלכים שזרמו מן המרפסת של השכנים."

אבא של ציפי כועס. הוא יוצא מן הבית בסערה, עולה אל השכנים ודופק על הדלת.

"האם שטפתם את המרפסת?"
"כן."

"המים זרמו אל המרפסת הנקיה שלי."
"זו הפעם העשירית שאתה מתלונן על כך, ובכל פעם אמרתי לך שזו לא הבעיה שלי."
"אם לא תפסיקו עם זה, אני אפנה לבית דין."
"בבקשה."

אבא של ציפי יורד הביתה כעוס עוד יותר. הוא יודע שזה לא פשוט ללכת לבית דין, אבל מה עוד הוא יכול לעשות?

"איך הסתדר הענין עם השכנים, אבא?"

"לא טוב. יתכן שאצטרך לפנות לבית דין כדי ליישב את הסכסוך הזה."

"באמת? בדיוק למדנו על בית דין בשעור פרשת השבוע היום."

"מה למדתם, ציפי?"

"המורה למדה אותנו משהו שאומר בעל הטורים על המלה 'משפטים' בפסוק הראשון של הפרשה. משפטים - ראשי תיבות 'הדיין מצווה שיעשה פשרה טרם יעשה משפט'. כאשר תלך לבית הדין, אבא, הדבר הראשון שיעשה הדיין יהיה לנסות ולהשיג פשרה בינך לבין השכן שלנו."

"אם זה כך, מדוע שלא אנסה להגיע לפשרה עמו? זה יחסוך לנו הרבה זמן, כסף, עגמת נפש, ואולי גם שנאת חינם."
"רעיון מצוי, אבא."

אבא של ציפי עולה אל השכן ופונה אליו בנימה חיובית.

"יש לי רעיון. בואו ונקבע יום בו תשטפו את המרפסת שלכם לפני שאנחנו נשטוף את שלנו, ואז, המים המלוכלכים שלכם לא ישפכו על המרפסת הנקיה שלנו."
"אין בעיה. אני תמיד מוכן להתפשר."

ילדים יקרים...

פשרה היא דבר נפלא. כל צד מוותר קצת ומגיעים להסדר. "אסתי, הגיע הזמן לישון." "אני רוצה להישאר עוד חצי שעה, אמא." "זה יותר מדי מאוחר." "אז עוד עשרים דקות." "עשר דקות, וסגרנו ענין." "בסדר אמא. עשר דקות." ילדים יקרים, עכשו הזמן לרכוש את היכולת להתפשר. יכול להיות שתצטרכו "להתאמן" קצת, אבל זה ודאי שווה את המאמץ. כך תוכלו להמנע מהרבה ויכוחים טפשיים, ואז החיים יהיו שלווים, שמחים ורגועים הרבה יותר.

ללמוד זה את זה

"יהודים טובים, צדקה. תנו צדקה לעני."

האיש התרגז מעט על ההפרעה. מדוע הקבצנים הללו חייבים לבוא תמיד בזמן שהוא מנסה ללמוד תורה? הוא הכניס את ידו לכיסו והוציא מטבע קטנה. "כך אתפטר ממנו", חשב. הוא הושיט את המטבע לעני, כמעט מבלי להסיר את עיניו מהספר שבו עיין. העני לקח את המטבע, הודה לו והלך.

"עכשיו, איפה הייתי?" חשב האיש. "אה, כן. כאן. 'אם כסף תלוה... את העני עמך' (שמות כ"ב, כ"ד). טוב. ומה אומר רש"י? 'הוי מסתכל בעצמך כאילו אתה עני'. מעניין למה? חשב האיש. מדוע אדם צריך לראות את עצמו כאילו הוא עני, כדי לעזור לאדם עני?"

הרב ישב ולמד בקדמת בית המדרש. האיש ניגש אליו.

"סליחה, כבוד הרב, אפשר לשאול שאלה?"

"ודאי."

"מה הפשט ברש"י הזה?"

הרב קרא את דברי רש"י, חשב לרגע, וענה. "ר' ירוחם לבוביץ זצ"ל מדבר על הרש"י הזה בספרו 'דעת תורה'. הוא מסביר שכדי שאדם יוכל ללמוד ולקיים את המצוות שבין אדם לחבירו כמו שצריך, עליו ללמוד את חבירו. חבירו הוא סוגיא, נושא שיש ללמוד, כמו כל נושא אחר. כאשר רופא לומד אנטומיה (צורת גוף האדם) מתוך ספר, הרי באותו זמן הוא לומד על כך גם מגופת אדם אמיתית. הלימוד אינו מושלם אם הוא רק מתוך ספר, בלי להתנסות בדבר האמיתי. גם כאן, בלי שאתה לומד ומבין את זולתך, הרי לימוד ההלכות הנוגעות אליו איננו שלם."

"האם הרב יכול לתת דוגמא?"

"ר' ירוחם עצמו מסביר שעליך לחוש בצערך של העני הבא לבקש נדבה. גם הוא בן אדם. קר לו, והוא רעב. הוא סובל מעוני. אם אינך מרגיש זאת, הרי עבורך הוא כמו קרש יבש. אפילו אם אתה נותן לו כסף, אינך מקיים את המצווה במלואה."

"אני חושב שאני מבין את כוונת הרב. אנחנו מתאמצים כדי לקיים מצוות בדקדקנות (הדלקת נר חנוכה, לולב, וכו'). ואין הבדל בינם לבין מצוות בין אדם לחבירו. גם מצוות בין אדם לחבירו צריך להתאמץ כדי ללמוד ולקיים אותה. וחלק מהמצווה היא להרגיש את הכאב של הזולת."
"בדיוק."

ילדים יקרים...

"סליחה, ילד, אתה יכול לעזור לי עם הארגזים האלה?" הילד היה בדרכו לשחק עם חבר, דבר מהנה הרבה יותר מאשר לסחוב ארגזים. הוא עמד לומר "לא, אין לי זמן", אך אז הסתכל באיש. טיפות זיעה בצבצו על מצחו. הוא התנשף מהעבודה הקשה של סחיבת הארגזים. הוא ממש סבל. הילד חש בכאבו, והבין כי הוא זקוק לעזרה. "ודאי, אדוני. אני שמח לעשות זאת." באמת הצלת אותי, ילד. תזכה למצוות. "בשלימותם, אמן."

נשמות תועות

"מה מסתובב שם בשולי הכביש?"

"זה נראה לי כשור אובד."

"בוא נלך ונראה."

"אני מכיר את השור הזה. הוא שייך לשכני."

"בוא נחזיר לו אותו. נקיים את המצווה הגדולה של השבת אבידה."

"אינני רוצה להחזיר אותו."

"מדוע לא?"

"קודם כל, אנחנו רחוקים מהבית ואינני רוצה להאריך את דרכי. שנית, כבר החזרתי את השור הזה לבעליו כמה וכמה פעמים, והוא תמיד בורח שוב. מדוע שאבזבזו עליו את זמני ואת כוחותי?"

❦ ❧ ❨ ❩ ❪ ❫ ❬ ❭ ❮ ❯ ❰ ❱ ❲ ❳ ❴ ❵ ❶ ❷ ❸ ❹ ❺ ❻ ❼ ❽ ❾ ❿

כתוב בתורה: "כי תפגע [תמצא] שור אויבך או חמורו תועה השב תשיבנו לו" (שמות כ"ג, ד'). הרמב"ן מסביר שעלינו להשיב את